
Dunaj–Ljubljana in nazaj

Margot SCHINDLER
direktorica Avstrijskega etnografskega muzeja na Dunaju
(Österreichisches Museum für Volkskunde), 2006–2013

341

Avstrijski etnografski muzej so njegovi ustanovitelji zasnovali zato, da bi dokumentiral vidne in otipljive stvari iz ljudskega življenja v večnacionalni avstroogrski državi. Pri tem si je muzej pomagal z gosto mrežo partnerjev v vseh delih monarhije in tako ustvaril obširno zbirko z vseh ustreznih območij.

Po katastrofi obeh svetovnih vojn je trajalo kar nekaj časa, preden so se znotraj evropske etnologije znova vzpostavile strokovne povezave. Dunajskemu etnološkemu muzeju je bila pri tem prednostna naloga povezati se z nacionalnimi etnografijami držav naslednic donavske monarhije, tj. držav, iz katerih izvirajo njegove zbirke.

V kontekstu evropske etnologije in mednarodnih muzejskih združenj so se v preteklih desetletjih razvijale razne bolj ali manj ohlapne strokovne povezave, ki so omogočale plodno izmenjavo strokovnega znanja na področju etnologije Srednje in Jugovzhodne Evrope in s tem tudi med dunajskimi in ljubljanskimi kolegi. V časovnem zaporedju (deloma tudi sočasno) velja omeniti naslednje povezave:

- Alpes Orientales v 60-ih in 70-ih letih prejšnjega stoletja
- Ethnographia Pannonica v 70-ih in 80-ih letih
- NET – European Network of Ethnography and Social History Museums, 90-a leta
- CEICOM – Konferenca etnografskih muzejev Srednje in Jugovzhodne Evrope od 2001 naprej, nazadnje 2011

Vse te pobude – mnoge izmed njih so tudi objavile zbornike konferenc – so med drugim pripeljale tudi do srečanj med sodelujočimi ljubljanskimi in dunajskimi kolegi in iz tega se je rodil marsikateri projekt sodelovanja med obema etnografskima muzejema.

Prva večja skupna razstava je bila postavljena leta 1981 v Etnografskem muzeju Grad Kittsee. Posvečena je bila »Ljudski umetnosti v slovenskih Alpah (na Gorenjskem)« in je črpala iz zbirk muzejev v Kranju (Gorenjski muzej), Škofji Loki (Loški muzej), Radovljici (Čebelarski muzej), Kamniku in Ljubljani (Slovenski etnografski muzej) kakor tudi iz lastnih fondov. Razstavo je 26. 6. 1981 odprlo študijsko srečanje o »Ljudski umetnosti in umetnosti v slovenskih Alpah« z referatom Anke Novak in dr. Ceneta Avguština.

Že leto poprej se je Etnografski muzej Grad Kittsee – v katerem so bile od 1974 do 2008 razstavljene vzhodno- in južноеvropske zbirke Avstrijskega etnografskega muzeja – posvetil slovenski temi, ko je predstavil zbirko predmetov iz tradicionalne

kulture bivšega nemškega območja na Kočevskem; na osnovi te razstave so nekaj let pozneje podobno razstavo predstavili tudi v Kočevju.

Naslednji skupni slovensko-avstrijski projekt je bil uresničen leta 1989 s pomočjo častnega kulturnopolitičnega in znanstvenega pokroviteljstva in številnih sponzorjev iz obeh držav. Čebelarstvo, v Sloveniji pomembna tradicionalna gospodarska panoga, je bilo avstrijskim obiskovalcem predstavljeno na veliki razstavi in v spremljajoči knjigi.

V zadnjih letih, konkretno 2004, je dunajski muzej v okviru skupnega evropskega projekta lahko s svojo razstavo gostoval v SEM in SEM s svojo na Dunaju. Oba muzeja sta medtem doživela pomembno prenavo, razvila novo razumevanje lastne vloge in se umestila v kontekst nove Ethnologia Europaea. Da se ta razvoj ni izražal samo v plodni strokovni izmenjavi, ampak tudi v prijetnih prijateljskih stikih, omenjam sicer samo ob robu, ampak z velikim veseljem.

Ko je Slovenski etnografski muzej decembra 2004 odprl svojo novo razstavno hišo, je prijateljske muzeje iz vse Evrope povabil, da sodelujejo z razstavami, ki bi predstavile tako same ustanove kot tudi identifikacijsko reprezentativni izbor iz njihovih zbirk. Etnografski muzej z Dunaja je za to priložnost izbral tako imenovano »kmečko sobo« iz velemestnega okolja, ki je ponazarjala »sen o življenju na deželi« Dunajčanov. V zameno je dunajski muzej ob vstopu desetih novih držav v Evropsko unijo v istem letu gostil razstavo 15+10 evropskih identitet. Kolegice iz SEM so predstavile tri makete »avtohtone slovenske akropole«, tj. kozolcev, ki so tako značilni za deželo in ki ne predstavljajo samo Slovenije, ampak tudi strokovno znanje kolegov in prijateljev iz Ljubljane.

Novo zahteve, s katerimi se soočajo kulturni in znanstveni muzeji po Evropi, so zelo kompleksne. Želimo, da bi jim tudi v prihodnosti lahko bili kos v kolegialnih in prijateljskih stikih.

